



# SUSRETI

GLASILO HRVATSKO - ČEŠKOGA DRUŠTVA  
Dvobroj 23-24 Zagreb, veljače 1997.

## POZIV

Na temelju članka 14. Statuta Hrvatsko-českoga društva sazivam 6. redovitu

### GODIŠNJU SKUPŠTINU (JUBILARNU) HRVATSKO-ČEŠKOGA DRUŠTVA

**dana 9. ožujka 1997. (nedjelja)  
u prostorijama Češke besede,  
Zagreb, Dolac 1/II,  
s početkom u 10 sati prije podne**

Predlažem sljedeći

#### Dnevni red:

1. Otvaranje skupštine i uvodna riječ predsjednika.
2. Izbor zapisničara i ovjervitelja zapisnika.
3. Izvješća:
  - a) o radu Predsjedništva u razdoblju između dviju skupština
  - b) Financijsko izvješće i završni račun za 1996. godinu
4. Izvješće nadzornog odbora
5. Rasprava o izvješćima.
6. Plan rada za 1997. godinu.
7. Plan proračuna za 1997. godinu.
8. Pitanja i prijedlozi.

*Predsjednik:  
dr. Zorislav Bobuš, s.r.*

***Upozoravamo članove da je ovo službeni poziv na godišnju skupštinu pa molimo što veći odziv!***

***Naime, 1. osnivačka skupština društva održana je 22.2.1992. godine i ovo je jubilarna skupština kojom obilježavamo i pet godina postojanja društva.***

Poziv na Skupštinu	1
Cronicus	2
Z. Bobuš: Slovo predsjednika	3
V. Banek: Živahni studeni i opušteniji prosinac	4
Ukratko	6
Pisali su nam	7
Mi u javnim medijima	8
Iz tiska	8
Vijesti iz Češke	9
V. Bojkić: Pomirenje nakon šest desetljeća	10
Arhitektura	11
Razgovor s I. Antolčićem	12
V. Bojkić: Česi izabrali Senat	14
M. Hribar: Svaštice	15
Ukratko iz života manjine	16
Z. Prochaska: Podsjetnik	17
M. Kovač: Retoričko pitanje	18
Obljetnica - J. Vejvoda	18
M. Banek: Elikzir života	19
Knjige	20
A.G. Matoš: Jesenje večer	21
35 godina Studnice	21
J. Mořčan: Profitabilizam	22
Čestitke	23
Za sladokusce	24
Aforizmi	24
Obavijesti	24

## 1996.

*Prema brojnim anketama, primanje u Vijeće Europe bio je najznačajniji događaj za Hrvatsku u protekloj godini.*

*U Češkoj su to bili izbori, treći nakon barsunaste revolucije, koji su po mnogima donijeli "profiliranje političke scene i demokratizaciju zemlje".*

*Prošla je godina bila i godina bolesti državnika. Tako su se pod liječničkom paskom našli austrijski predsjednik Thomas Klestil, ruski Boris Jelcin, češki Václav Havel i hrvatski predsjednik Franjo Tuđman. Sudeći po daljnjoj aktivnosti gospode, liječnici su bili uspješni. Navodno se g. Klestil razvodi od svoje supruge, dok se g. Havel netom po izlasku iz bolnice oženio. G. Tuđman se priprema za predsjedničku izbornu utrku koja bi se trebala zbiti tijekom 1997. godine, a g. Jelcin nešto povučenije radi na uspostavi čvršćih veza s Bjelorusijom ...*

*Dakle, možemo očekivati zanimljivu 1997. godinu!*

Cronicus

Dragi prijatelji,

*za nama je razdoblje od pet godina druženja i rada, a od toga smo gotovo polovicu vremena djelovali u uvjetima rata na tlu naše domovine. Unatoč tome ostvarivali smo svoje programe s više ili manje uspjeha, u većem ili manjem obimu, ali zdušno.*

*Nažalost, ne možemo poreći činjenicu da, zbog tih i takvih objektivnih prilika, nije posvema oživio društveni rad širega kruga članstva, osim što su naše manifestacije, uglavnom, bile dobro posjećene. Naravno, to nam samo po sebi govori da u sljedećem razdoblju valja poraditi upravo na aktiviranju članstva, a možda čak i njegovoj temeljitoj reviziji. Naime, interesi pojedinaca i grupacija vremenom su se vjerojatno i promijenili. To ne znači da ćemo se lako odreći ma i jednoga našega člana ukoliko postoji želja i volja za djelovanjem u Društvu. Naprotiv, cilj nam je maksimalno potaći na druženje i rad, jer to je preduvjet za osmišljavanje i ostvarivanje budućih programa!*

*Ovom prigodom želim posebno zahvaliti Češkoj besedi iz Zagreba na svesrdnoj potpori tijekom svih prošlih pet godina. Ne samo zato što nas je udomila, već i zbog uspjele suradnje u nizu zajednički ostvarenih programa.*

*Ne mogu zaboraviti ni osnivače Društva, koje su predvodili prof. Predrag Jirsak i dr. Zvonimir Kotarac, ali i naše dosadašnje predsjednike - prof. Zlatka Stahuljaka i prof. Matu Relja. Svi su oni u ovih proteklih pet godina, svatko na svoj način, doprinosili našem radu, pa se nadam da će tako biti i ubuduće.*

*Od samoga osnutka Društva, velika nam je potpora bila sklonost češkoga ministarstva vanjskih poslova, pa su tako već na osnivačkoj skupštini bili tadašnji generalni konzul ČSFR dr. Igor Furdik, član češke Vlade dr. Jaromir Novotný i poslanik Češkog narodnog vijeća dr. Václav Šplihal. Kasnijim osamostaljenjem Republike Češke prilike se nisu bitnije izmjenile, pače, imali smo uspjele kontakte s dr. Petrom Kolařom, g. Jaromirom Plišekom, savjetnikom u veleposlanstvu ČR u Zagrebu ing. Josefom Nedbalom, te rijetke ali ugodne susrete s veleposlanikom dr. Ondřejom Havlínom.*

*Na kraju, dopustite da se zahvalim i svima onima koji su na bilo koji način pomogli Društvu u proteklih pet godina, posebno svim aktivnim članovima Društva, a ostale pozivam da u sljedećem petoljeću učinimo zajedno puno više i puno bolje.*

Srdačno vaš

Zorislav Bobuš, dr. med.

Izdavač:  
Hrvatsko-češko društvo  
Sekcija za informiranje  
Zagreb, Dolac III

Urednik: Vlatka Banek; i Božidar Grubišić  
Priprema i grafička obrada: Vlatka Banek

SUSRETI su interno glasilo i dostavljaju se članovima besplatno.

Što smo radili u proteklom razdoblju

# Živahni studeni i opušteniji prosinac

*Rastanak s ing. Josefom Nedbalom - Otvorena Češka pivnica u Zagrebu - Zahvala Václava Havela - Predstavljene četiri knjige - Pet godina društva*

Iako smo predviđali aktivnu jesen i dodatni zamah aktivnosti našega društva, baš sve događaje nismo mogli slutiti. No, posebno je vrijedno zapaziti da odziv članstva na protekle aktivnosti ohrabruje, pa i nadalje očekujemo vaše inicijative i djelovanje. Zato, pridružite nam se!

## Doviđenja ing. Nedbale!

Pravila službe, ma koliko god bila razumljiva, često se puta doimlju isuviše krutima. Tako je i s diplomatskom službom. Uredno se navršavaju i zbrajaju godine mandata, a onda se jednako tako uredno provode kadrovske smjene. Kao da se o postignutim rezultatima ne vodi računa. Ipak, oni se vrednuju i u skladu s njima se određuje daljnja sudbina diplomata. Dakako, vrijeme koje je za nama, Hrvatskoj je bilo itekako važno, pa su i istaknuta imena veleposlanika poput Horsta Wieslera (Njemačka) ili Andreasa Berlakovicha (Austrija) ostala u sjećanju naše šire javnosti, što zbog važnosti trenutka u kojem su ta gospoda obavljala



Piše: Vlatka Banek

svoju dužnost, što zbog političkog značenja zemlje koju su predstavljali. No, posve je razumljivo da o osobi koju smo osobno poznavali, s kojom smo se susretali, razmjenjivali mišljenja i koju smo cijenili, govorimo s osobitim poštovanjem i žalimo što je po pravilima službe morala otići. Radi se o savjetniku Veleposlanstva Republike Češke gospodinu ing. Josefu Nedbalu. Možda nije primjerno, zbog razlike u razini službe koju je obavljao u veleposlanstvu, uspoređivati g. Nedbala s već spomenutim veleposlasticima, ali valja konstatirati da se nažalost u javnosti govori samo o vele-

poslasticima, a ne i o njihovim suradnicima. A dobar suradnik zlata vrijedi. Kakvo je zlato bio g. Nedbal? To će ocijeniti češko ministarstvo vanjskih poslova. Mi svjedočimo njegova nastojanja na uspostavi kulturnih i gospodarskih veza između Češke republike i Hrvatske, kao i na vezama češke manjine u Hrvatskoj s matičnom zemljom. Gospodine Nedbale, s naše strane hvala i vidimo se na Jadranu, zar ne? Nećete ga zaboraviti ma gdje god službovali, nadamo se.

## Budweiser u Zagrebu

Unatrag nekoliko godina zagrebačka tvrtka Dr. Kotarac d.o.o., ekskluzivni je zastupnik Budweiser Budvara, svjetski poznatog češkog piva. Dr. Zvonimir Kotarac, vlasnik tvrtke i član našega društva, pače i jedan od njegovih osnivača, rado ističe kvalitetu toga piva - *proizvedeno je od najfinijeg hmelja i slada, te kvalitetne vode koja se crpi iz bunara dubokih 300 metara. Uz to, originalno podrijetlo i tradicija proizvodnje duga*

700 godina, jamstvo su za izuzetnu kvalitetu. U to smo se uvjerali i prigodom otvorenja pivnice 2. studenoga 1996. u Zagrebu, Heinzelova 17, kada je u ugodnom ambijentu pivo Budweiser Budvar lagano klizilo niz grlo, ponovno dokazujući svoju pitkost. Zagreb je tako dobio i svoju prvu češku pivnicu novijeg doba. Ne možemo, naime, sa sigurnošću tvrditi da ranije nije postojala koja češka pivnica u Zagrebu, jer bi to značilo da smo dobro proučili činjenice, a tomu nije tako. No, možda tkogod zna više pa nam se javi. Zasad znamo da je negda u Zagrebu postojala Česko Budjejovačka restauracija. Vlasnik joj je bio Václav Hájek (kako se vidi iz oglasa 1911. g.). Točilo se i pivo, možda čak i Budvar, jer České Budějovice su domicil Budweiser Budvara.

## Zahvala Václava Havela

Čestitajući predsjedniku Václavu Havelu šezdeseti rođendan, priželjkivali smo odgovor, ali nismo slutili da će on uslijediti pred predsjednikovu bolest, operaciju, a u jednom se trenutku čak činilo da se doista radilo o pitanju života ili smrti. Naime, kako je već vjerojatno svima dobro znano, krajem studenoga je predsjednik Havel hospitaliziran zbog upale pluća koja se nikako nije mogla izliječiti. Tako je i otkriven rak u ranom stadiju što, liječnicima i samom Havelu, navješćuje dobre izgleda za izliječenje. Večer



pred operaciju, Havel se obratio naciji, hrabreći nju i sebe, kako je siguran da ova operacija "ne predstavlja nikakvu opasnost". Pokazalo se da i nije baš bilo tako, ali predsjednik je prebrodio sve teškoće. Rekli bismo, imao je dobroga anđela čuvara. Početkom ove godine, post-operativno oporavljen, čak se i oženio. Sretno mu bilo! Uz strepnje za predsjednikovo zdravlje, javili su se i zanimljivi komentari - najtiražniji češki dnevnik *Mladá Fronta Dnes* došao je do podatka kako je svaki od liječnika za trošatnu operaciju dobio ravno 2,200 kruna tj. nešto više od stotinu njemačkih maraka. Usporedbi radi, naveli su, Havelov mehaničar svakog radnog sata zaradi oko 1,400 kruna. Kako to zvuči strano, a tako domaće!

## Predstavljanje knjiga

Predstaviti javnosti četiri knjige u jednome mjesecu nije mala stvar. Prvo, veliko je zadovoljstvo da su one nastale i pojavile se u ovom vremenu. Drugo, sretni smo što smo mogli posredovati u njihovom

predstavljanju javnosti, zbog vrijednosti tih knjiga i njihovih autora. Treće, dobra posjećenost dvjema "večerima knjige" (13. i 28. studenoga 1996.) pokazala je da za ovako raznolikom literaturom, ali vezanom "češkom" vezom, postoji zanimanje.

Naime, prve smo večeri predstavili Matušekovu knjigu *Česi u Hrvatskoj i Češko-hrvatski rječnik* dvojca Dorovský/Bartoš, a druge večeri dvije knjige dr. Sesar i to: *Putovima slavenskih književnih jezika - Pregled standardizacije češkog i drugih slavenskih jezika*, te *Iz češke preporodne poezije - Mácha, Erben i Havlíček Borovský*.

Naposlijetku, treba reći da su ugodni doživljaji pridonijeli svi sudionici večeri - autori, predstavljači knjiga, glazbenici i publika. Ovo je stoga, prigoda da se posebno zahvalimo nazočnim autorima prof. *Josefu Matušeku* koji je doputovao iz Daruvara i prof. dr. *Dubravki Sesar*, a da sa žaljenjem konstatiramo kako je gospođa Věra Bartošová zbog iznenadne spriječenosti izostala. Hvala i svim predstavljačima knjiga: prof. dr. *Miri Kolar*, dr. *Dub-*

ravki Sesar, dr. Nedi Pintarić, prof. Vesni Muhvić-Dimanovski, dr. Josipu Užareviću, prof. Miroslavu Čihaku. Zahvaljujemo i voditeljima večeri gospodinu Juraju Mofčanu i dr. Jadranki Lasić-Lazić, a za uspješni glazbeni doživljaj ansamblu *Cadenca*, te posebno sopranistici *Larisi Marakov* i njenoj pratilji na klaviru *Evi Kirchmayer* za uspjelu interpretaciju Dvořakove *Rusalk*e i Smetanine *Prodane nevjeste*. Iako nije uobičajeno, treba zahvaliti i publici koja je ispunila dvoranu Češke besede odnosno Gradske knjižnice i sa zanimanjem pratila izlaganja i program, te se ponadati da će i ubuduće biti tako pri aktivnostima društva.



### Sretan rođendan !

Kad smo već tu, u 1997. godini, nije na odmet podsjetiti da naše društvo kroz koji dan ima rođendan i to peti. Naime, osnivačka skupština društva održana je 22. veljače 1992. godine. Tada, tek nešto više od mjesec dana nakon međunarodnog priznanja naše domovine Hrvatske, okupila se u dvorani *Muzeja Mimara* po-

letna množica sa željom da poradi na vezama između Hrvatske i Češke. Kako to već biva, prvotni polet vremenom splasne i stvori se prirodna podjela na aktivnu manjinu i pasivnu većinu. No, pojedine akcije su pokazale da je i tu pasivnu većinu moguće s vremena na vrijeme probuditi. Zato treba biti uporan. Razumije se, stoga smo i ustrajali i trajemo. Stalno smo bilježili pristup novoga članstva i to pripadnika raznih dobnih skupina. Nažalost, ne možemo pružiti dovoljno - niti u prostornom smislu, niti smo u stanju financijski podupri sve zamisli, potrebe i želje. Pa ipak, učinili smo pet velikih stvari, a šesta nam predstoji:

- privolili smo naše prijatelje da u Pragu osnuju Češko-hrvatsko društvo;

- predstavili smo (u suradnji s drugima) češku kulturu Hrvatskoj (Dani češke kulture - Zagreb, Daruvar 1994.);

- predstavili smo (u suradnji s drugima) Slavoniju i njenu turističku ponudu Češkoj (Dani Slavonske kuhinje, Prag, 1995.);

- predstavili smo (u suradnji s drugima) hrvatsku naivnu umjetnost Češkoj (Prag, 1996.);

- glasilo našega društva (*Susreti*) podigli smo od biltena na razinu zanimljivog i kvalitetnog štiva - novine.

A šesta velika stvar koja slijedi i koju valja učiniti je da u sljedećih godinu dana pripremimo ekipu koja će biti u stanju na skupštini društva, izbornoj, onoj 1998. godine, preuzeti daljnje vođenje društva.

Zato su svi zainteresirani za rad dobrodošli. Vidimo se već na ovoj skupštini!



### ODLIKOVANJA

Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića odlikovana su i dva zaslužna kulturna djelatnika, koji su između ostaloga i članovi našega Društva. To su gospoda: prof. **Josip Bratulić** i likovni umjetnik **Ivan Antolčić**. *Čestitamo!*

### BRIGA ZA INVALIDE

Kako je javio *Vjesnik*, u povodu Međunarodnog dana invalida u Skupštini grada Zagreba održano je tradicionalno primanje, na kojem je Predsjednik Saveza organizacija invalida Hrvatske dr. **Zorislav Bobuš**, inače i predsjednik našega Društva, rekao - *humanost i civiliziranost nekog društva ogleda se upravo u njegovu odnosu prema rizičnoj populaciji u koju spadaju i invalidi* - a Zagreb je uvijek imao razumijevanje.

### ZEMANOV OPUS

Zagrebački kipar i dizajner **Josip Zeman**, član našega Društva, predstavljen je vrlo opsežno u Enciklopediji hrvatske umjetnosti koju je nedavno izdao Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Visoko je ocijenjen njegov avangardni pristup dizajnu i kiparstvu, te doprinos hrvatskoj kulturi. J. Zeman će ove godine obilježiti 50 godina prisustva na sceni suvremene hrvatske likovne kulture, a navršit će i 70 godina života.

### ZNANJE O ZNANJU

Doc.dr.sc. **Jadranka Lasić-Lazić**, s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, članica našega društva, upravo je objavila knjigu pod naslovom *Znanje o znanju*, a u izdanju Zavoda za informacijske studije. Kako saznajemo, predstavljanje knjige bit će prvo u Požegi tijekom mjeseca veljače, a potom i u Zagrebu.

### KLUB BOHEMISTA

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu odnedavno djeluje Klub studenata bohemistike. S njegovim predstavnicama - Reanom Kopun i Tanjom Juranko dogovarali smo neke zajedničke aktivnosti.

### MISLITE LI NA BORTULINA ?

Tramuntana - Društvo za istraživanje i njegovanje povijesti i kulture Tramuntane - Beli na otoku Cresu, lani je svečano obilježilo 100. obljetnicu rođenja **Andre Vida Mihičića**, najistaknutijeg sina mjesta Beli, povjesničara umjetnosti i pjesnika. To nas je društvo pred par godina zamolilo za suradnju i pomoć u istraživanju života i djela drugog im važnog Bejana - **Andrije Ivana Bortulina**, koji je umro u Pragu 1917. godine, dakle pred punih osamdeset godina. Nažalost, uspjeli smo tek djelomično rasvijetliti Bortulinovo zagrebačko razdoblje, dok o praškom gotovo ništa ne znamo. Stoga, odgovor na pitanje: *Mislite li na Bortulina?* još uvijek glasi - *Mislimo!* Bi li nam studenti kroatistike u Pragu mogli pomoći da nešto i učinimo?!

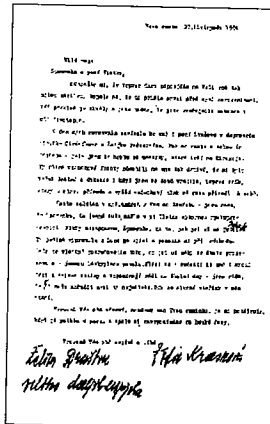
## Pisali su nam

*From the bottom of my heart, thank you for your congratulations and for your gift. I was very touched by it.*

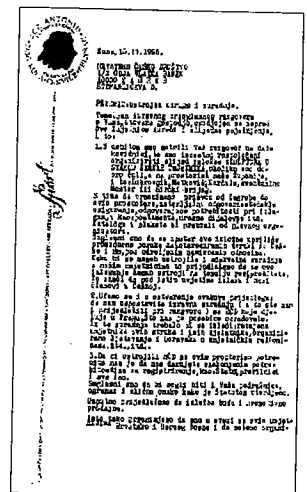
October 1996

Václav Havel  
♡

Zahvala predsjednika **Václava Havela** za rođendansku čestitku: "Iz dubine svoga srca zahvaljujem na čestitkama i daru. Bio sam njima veoma dirnut."



Pjesnikinja, gospođa **Žofia Krasková**, zahvalila se na pri-mljenim "Susretima" br. 19-20, u kojima smo objavili njenu pjesmu *S tebou* u originalu i u hrvatskom prepjevju. Društvu je poželjela puno daljnjih uspjeha.



U ime Zajednice umjetnika **SER ANTONIO**, iz Kune na poluotoku Pelješcu, javio nam se gospodin **Josip Duić**. Predložio je suradnju na programima likovne umjetnosti, posebice se zainteresiravši za izložbu češke skulpture u staklu, te za osnivanje ogranka našega Društva.

# Mi u javnim medijima

## 'Susreti' o Havelu

Novi broj glasila Hrvatsko-češkog društva donosi niz zanimljivih inovacija.

U uobičajenom dijelu lista V. Banek piše o djelatnosti društva, s osvrtom na medijske polemike o preimenovanju Masarykove ulice te izložbi hrvatske naive u Pragu, a M. Kovač o aspektima češkog urbanog mentaliteta. M. Banek piše o švejkovskim otporima potrošačkoj amerikanizaciji češkog društva. M. Hribar je razgovarala s V. Gotovcem u povodu njegova susreta s češkim predsjednikom Havelom, a u rubrici "Manjine svaštice" piše

*Večernji list (Zagrebački popodnevnik) 22.1.1997.*

Najave naših aktivnosti u mjesecu studenom objavile su dnevne novine *Vjesnik* i *Večernji list*, te *Hrvatski radio*. Predstavnici našega društva sudjelovali su u emisiji Hrvatskog radija, II. Program - gospoda **Zdenko Prochaska** i **Juraj Mofčan**, te u tv emisiji *Prizma* - gđa. **Vlatka Banek**.

Kraće izvješće o predstavljanju knjiga objavio je Hrvatski radio (*Kronika dana*) i HTV u emisijama *Prizma* i *Knjigom u glavu*.

Naše je aktivnosti revnosno pratio, kao i uvijek do sada, list češke manjine u Hrvatskoj *Jednota*, te opširno izvještavao o njima.

## Iz tiska:

*Glasilu češke narodnosti "Jednota" u svom prvom ovogodišnjem broju prenosi članak mr. Zuzane Hubinkové o izložbi Hrvatske naivne umjetnosti koja je, na poticaj našega Društva, održana polovicom prošle godine u Pragu.*

Autorica ističe - citiramo - da naivna umjetnost nije izražaj realističnoga pogleda na svijet, već nastojanje autora da svijet vidi onakav, kakav ga on sam zamišlja i želi, bez konvencija i bez šablone određenog umjetničkog stila. A upravo u tome je stvaralaštvo vlastita umjetničkog nazora, dakle, naivne umjetnosti, koja izražava osjećaje čovjeka neopterećenog naukom o umjetnosti i prepustenog izričaju vlastite duše, vlastitih predodžbi o životu i svijetu. Sve to - nastavlja autorica - povezuje izložene radove, iako je svaki od njih svojevrsan i originalan u svome izričaju. U mnogome je izložba - ističe kritičarka - poticala na razmišljanje o utjecaju rata na ljudsku dušu, što je majstorski izraženo u pojedinih radovima hrvatskih umjetnika, kao npr. KOKOT Ivana Večenaja ili POGLED TRAZILOM SNAJPERA Josipa Generalića. Izložba je predstavila posjetiteljima djelić Hrvatske u čistoj poetici slike, gdje čovjek i njegova okolina žive u harmoničnom jedinstvu.

Z. Hubinková iznosi, doduše, i kritične primjedbe - ističe, naime, da je velika šteta što izložba nije imala bolju reklamu koja bi privukla više posjetitelja. Jer, i nakon njezina zatvaranja, mnogi su se zanimali bi li je još mogli vidjeti, zašto je tako kratko trajala i zašto nije bila bolje predstavljena u medijima javnog pričavanja. (bg)

# Vijesti iz Češke

## AUTOMOBILI

65% čeških domaćinstava posjeduje jedan ili više automobila. To je nešto manje nego u Austriji (77%) a više od Slovačke (61%), Mađarske (58%), Poljske (44%) i Rusije (27%). U većim češkim gradovima je promet na ulicama ostavljati na periferiji ili na čuvanim parkiralištima kod postaja metroa.

## RAST IZVOZA

Nakon nekoliko godina stagnacije, lani je oživjela trgovinska razmjena sa srednjom i istočnom Europom, što je prouzročeno recesijom na zapadnom tržištu. Iako se još uvijek dvije trećine češkog izvoza plasira na tržištu EU, uglavnom se radi o strojevima, transportnim uređajima i raznim industrijskim proizvodima, izvoz u zemlje s gospodarskom pretvorbom potkraj prošle godine porastao je za više od 16%, dok je dinamika izvoza u zemlje EU bila 5,5% niža u usporedbi s 1995.

## KRIVOTVORENE NOVČANICE

Posljednjih mjeseci pojavljuju se krivotvorene novčanice od 1000 čeških kruna, ponajviše u Moravskoj, primjerice u Blansku, Brnu i okolici. Zbog toga je objavljeno javno upozorenje da je novčanice potrebno dobro provjeravati.



*Priredio: Božo Grubišić*

## PIVARSKI REKORDER

Prazdroj iz Plzeňa je prošle godine po prvi puta premašio godišnju proizvodnju od 4 milijuna hektolitara piva.

## POTROŠNJA SVINJETINE

Češka je potrošnjom svinjskog mesa po osobi na petom mjestu u Europi. U posljednjih pet godina ta je potrošnja iznosila između 46 i 52 kg. po osobi godišnje. I dalje se primjećuje postupni porast potrošnje toga mesa.

## TEČAJ KUNE

Prema podacima iz časopisa *Financial Times*, u prosincu 1996. tečaj hrvatske kune iznosio je u ČR 4,952 kruna za 1 kunu odnosno 0,202 kune za 1 češku krunu.

## MORAVSKI HRVATI

Češki Ured za dokumentaciju i rješavanje zločina komunizma istražuje prisilno preseljavanje nekoliko stotina hrvatskih obitelji koje su nekoliko stoljeća živjele u južnoj Moravskoj. Preseljavanje je, temeljem odluke tadašnjih vlasti, provedeno u 1948. a zatim i u 1951. godini. Lani je jedan poslanik uputio premijeru Klausu interpellaciju u kojoj navodi da neriješeni problemi hrvatskih prognanika iz kotara Břeclav ozbiljno narušavaju odnose među tamošnjim stanovništvom.

## ČEŠKIH 100 NAJBOLJIH

Automobilska industrija Škoda u Mladoj Boleslavi zauzela je prvo mjesto na ljestvici "Čeških 100 najboljih", koju je utvrdio jedan praški istraživački institut. Tome je, tvrdi se, osim tradicije, pridonijelo i pojavljivanje na tržištu novog automobila Škoda Octavia.

## RJEČNIK ZA PODUZETNIKE

U Pragu je izašao Enciklopedijski rječnik za poduzetnike. Sadrži više od 850 pojmova s područja ekonomije, financija, računovodstva, trgovačkog i radnog prava, trgovine, gospodarstva i mnogih drugih. Cijena mu je 580 Kč i može se naručiti na adresi *ECONOMIA a.s., Na Pořičí 30, 112 86 Praha 1, Češka republika.*

# Pomirenje nakon šest desetljeća

Piše: Vlado Bojkić

Nakon gotovo šest desetljeća došlo je i do formalnog pomirenja Čeha i Nijemaca. Češki premijer Václav Klaus i njemački kancelar Helmut Kohl potpisali su 23. siječnja 1997. godine u Pragu češko-njemačku deklaraciju, koja, kako se izrazio njemački kancelar, neće ukloniti patnje iz prošlosti, ali će otvoriti put objema državama prema zajedničkoj europskoj budućnosti.

Češko-njemačka deklaracija, koja se uz mnogo teškoća i suprotstavljanja s obje strane radala pune dvije godine, praktički znači završetak sukoba, koji su eskalirali za vrijeme i odmah nakon završetka Drugog svjetskog rata i koji su ostavili traume i teško zacjeljive ožiljke na obje strane. Deklaracijom je njemačka strana izrazila žaljenje zbog njemačke okupacije Češke i zločina koje su nad češkim

narodom počinili nacisti između 1939. i 1945. godine, dok je istovremeno češka strana izrazila žaljenje zbog brutalnog protjerivanja oko tri milijuna sudetskih Nijemaca nakon Drugog svjetskog rata.

Kao što je poznato, velika većina od oko tri milijuna sudetskih Nijemaca, koji su živjeli u pograničnim krajevima Čehoslovačke prema Njemačkoj i činili trećinu stanovnika Češke, priklonila se nacionalnoj euforiji 30-tih godina i nacističkoj Njemačkoj stvorila preduvjete za

okupaciju Češke 1939. godine (u Slovačkoj je stvorena samostalna država, oslonjena na Treći Reich). Od Češke, koja je u to vrijeme bila jedna od tri-četiri najrazvijenije europske zemlje, Hitler je stvorio protektorat, pretvorivši ju zapravo u njemačku koloniju, koja je zbog razvijene vojne industrije oružjem snabdijevala njemački vojni stroj



V. Klaus i H. Kohl nazdravljaju pomirenju

u njegovim osvajačkim pohodima. Za šest godina vojne okupacije Češke, nacisti su počinili brojne zločine nad češkim, ali i pripadnicima drugih naroda (ubijeno je oko 150.000 ljudi) koji su živjeli u protektoratu i bezobzirno koristili prirodno blago, industrijske potencijale i ostale resurse.

Nakon poraza fašističke Njemačke, na konferenciji u berlinskom predgrađu Potsdamu (17.07.-02.08.1945) savezničke vođe Staljin, Truman i Churchill donijeli su niz odluka o sudbini

porazene Njemačke, među kojima i o protjerivanju oko 12 milijuna Nijemaca iz Poljske, Čehoslovačke, Mađarske i drugih zemalja u kojima su živjeli i konfiskaciji njihove imovine. Tada je, 1945. i 1946. godine, protjerano oko tri milijuna Nijemaca iz Čehoslovačke na osnovu tzv. benešovih dekreta, koje je tadašnji čehoslovački predsjednik Edvard Beneš potpisao na osnovi odluke sa-veznika.

Progon sudetskih Nijemaca iz Češke bio je brutalan, mnogi su smrtno stradali, a prognanima je konfiscirana sva nepokretna imovina. Budući da su u veljači 1948. godine komunisti preuzeli vlast u Čehoslovačkoj i definitivno ušli u rusku interesnu sferu, hladni rat posve je zamrznuo bilo kakve odnose između Čeha i Nijemaca.

Tek rušenjem berlinskog zida i nakon "baršunaste revolucije" u Češkoj ponovno su uspostavljeni odnosi dviju susjednih zemalja. Njemačka je u proteklih šest-sedam godina postala najveći češki vanjskotrgovinski partner i najveći investitor u Češku a odnosi su postajali sve bolji. Zato je bilo logično da i politički dođe do pomirenja ova dva naroda, što su već odavno anticipirali (još 1977. godine) potpisnici Charte 77, a predsjednik Václav Havel je još 1995. godine imao hrabrosti da izrazi

žaljenje zbog grubog progona Nijemaca nakon Drugog svjetskog rata. To je tada izazvalo nezadovoljstvo češke vlade i premijera Klause, jer je deklaracija bila još u povojima, ali je na kraju premijer Klaus ipak potpisao deklaraciju, koja sadrži i tu formulaciju.

Izrada deklaracije i njeno potpisivanje naišli su na nezadovoljstvo i protivljenje u obje zemlje. U Njemačkoj je vršen jak pritisak na kancelara Kohla, posebno iz Bavorske, gdje živi većina protjeranih sudetskih Nijemaca i njihovih potomaka, okupljenih u tzv. Landsmanschaftu, kojemu je na čelu borbeni Franz Neubauer. Oni su nezadovoljni, jer traže povrat konfiscirane imovine, o čemu Češka ne želi ni razgovarati. No, usprkos otporu Landsman-

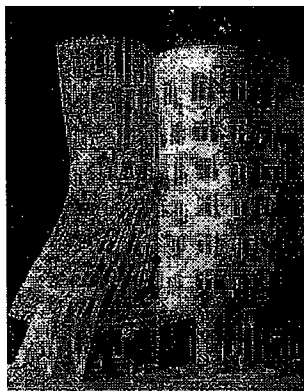
schafu, koji je dobio podršku bavorskog ministra-predsjednika Stoibera, njemački je parlament (Bundestag) 30. siječnja velikom većinom glasova ratificirao Češko-njemačku deklaraciju.

Isto, ako ne i veće nezadovoljstvo izazvalo je potpisivanje deklaracije u Češkoj. Najglasniji protivnici potpisivanja deklaracije bili su desni ekstremisti - republikanci (SPR-RSČ) Miroslava Sladeka i komunisti (KSČM), ali i obični ljudi - žrtve nacističkih zločina i njihovi potomci, koji još uvijek nisu dobili obeštećenja za učinjenu im nepravdu te fizičke i duševne boli. No, usprkos njihovu protivljenju, i žestoke i burne rasprave u kojoj su se poslanici republikanaca služili i opstrukcijom ocijenivši deklaraciju

"izdajom nacionalnih interesa", češki je parlament (14. veljače) sa 131 glasom 'za' i 59 'protiv' ipak ratificirao Češko-njemačku deklaraciju, zahvaljujući podršci dijela socijaldemokratskih poslanika. Konsenzus najjačih parlamentarnih stranaka - vladine koalicije (ODS, ODA, KDU-ČSL) i dijela opozicionih socijaldemokrata (ČSSD) postignut je zahvaljujući ubacivanju jedne rečenice u preambulu deklaracije, a kojom se konstatira da protjerani sudetski Nijemci nemaju pravo na potraživanje odštete za imovinu koja im je nakon Drugog svjetskog rata konfiscirana, i što je postignut dogovor o osnivanju zajedničkog češko-njemačkog fonda s početnih 150 milijuna DEM za obeštećenje žrtava nacističkog terora i njihovih potomaka. (vbo)

## Arhitektura

# Ginger i Fred na Vltavi usred Praga



Sjećate li se slike i napisa iz Susreta br. 7 (listopada 1994)? Tada smo prenijeli vijest iz njemačkog tjednika FOCUS kako će Berlinu biti predstavljeni, u galeriji arhitekture Aedes, "Europski projekti" Amerikanca Frank Gerya. A oni su uključivali i poslovnu zgradu s lomljenim tornjem u Pragu, pa smo se pitali hoće li projekt ikada biti i ostvaren. Međutim, gradnja zgrade koja pleše, popularno nazvane po znamenitom američkom plesnom paru Ginger i Fred (Ginger Rogers i Fred Astaire) je dovršena krajem kolovoza 1996. godine, a tek tada je do nas stigla i vijest da je rađena po zamisli Zagrepčanina Vladimira Milunića. Potom se pred nas sručio čitav niz informacija: Vladimir Milunić se rodio 1941. godine u Zagrebu, djetinjstvo je proveo u Opatiji, a sa šesnaest godina preselio u Prag, gdje je diplomirao arhitekturu (1966). Nakon diplome odlazi u Pariz, no već 1969. se vraća u Prag, te ondje živi i radi do danas. Za Ginger i Freda njegova je tvrtka trebala supotpisati jednog jakog međunarodnog imena, a

to je bio Gery. Inače, zgrada je građena nizozemskim kapitalom i u njoj je smješteno osiguravajuće društvo National Nederlanden. Ali, tu zanimljivostima nije kraj. Jer, kako da prođu Ginger i Fred bez Václava Havela? Teško. Mjesto uoči Vltavu, gdje je zgrada izgrađena, desetljećima je bilo prazno nakon što je 1945. godine jedan saveznički bombarder pogrešno ispustio svoj kobni teret. A tuda su se vzmali i šetači iz susjedne zgrade, pisac i arhitekt. Maštali su o izgradnji kulturnoga centra na tom prostoru, ali interesi kapitalizma u koji su potom uplovili potisnuo je kulturu, ali izgradio je modernu poslovnu zgradu. Pisac je postao predsjednikom države, a arhitekt je sudjelovao u projektu koji će najvjerojatnije ući u teoriju arhitekture. (vb)



# UMJEŠNOST RAZNOLIKOG LIKOVNOG IZRIČAJA

Razgovor s umjetnikom Ivanom Antolčićem vodila Vlatka Banek

Ivan Antolčić, za prijatelje i znance Ivica, rođen je 15. svibnja 1928. godine u Komarevu kraj Siska. Završio je školu primjenjene umjetnosti u Zagrebu, kiparski odjel. Od 1954. do 1991. djelovao je kao scenski kipar u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu. Stalni je ilustrator u listovima za mlade: *Radost*, *Smilj* i *Modra lasta*. Ilustrirao je i pedesetak knjiga u bibliotekama *Pet stoljeća hrvatske književnosti* (Nakladni zavod Matice hrvatske), *Modra lasta* (Školska knjiga), *Vjeverica* (Mladost).

Godine 1980. objavio je grafičku mapu *Korablja* s 12 grafika u boji. Sudjelovao je na čitavom nizu grupnih izložbi, a samostalno izlaže još od 1963. godine. Sustavno se bavi i medaljerstvom. Do danas je izradio četrdesetak plaketa i medalja, a neke i danas naručitelji (Varaždinske barokne večeri, Hrvatsko narodno kazalište, Školska knjiga) uručuju u svečanim prigodama za vrhunska umjetnička ostvarenja. Izlagao je i u inozemstvu, između ostalog u Brnu i Pragu. Sudjelovao je i na nizu međunarodnih sajmova knjiga, a 1996. je bio nominiran i za prestžnu nagradu Hans Christian Andersen. Godinama sudjeluje u radu likovnih kolonija, posebno posvećenih djeci (Primošten, Lekenik, Karlovac, Split ...)

Gospodine Antolčiću, relativno kratko razdoblje života provedeno na selu po mnogima je izvoriste originalnosti Vašeg umjetničkog izričaja. Slažete li se s tom tvrdnjom?

Da, to su staze moga djetinjstva u lijepoj Posavini i bogatstvo pučkoga neimarstva. Tu posebno mislim na korablje, a one su, da kažemo za one koji to ne znaju ili ne razumiju, brodovi jedrenjaci ili pak vodenice, ukratko svijet drveta i vode.

Kad spominjete svoje školovanje s velikim poštovanjem se prisjećate profesora Vojte Braniša. Zašto?

Naš Vojta, tako smo ga zvali, podrijetlom je s područja današnje Republike Češke, a ostavio je duboki trag u um-

jetničkom školstvu našega grada. Osim što je bio umjetnik, bio je i osnivač te ravnatelj Škole za primijenjenu umje-



Uspomena na susret u ateljeu HNK prof. V. Braniš i I. Antolčić

tnost čijoj prvoj generaciji i sam pripadam. Mislim da je dovoljno spomenuti kako je škola na dvije svjetske izložbe (Pariz, New York) osvojila prva mjesta.

Upozorili ste me, u blagdansko doba, da su možda najljepše jaslice u Zagrebu djelo prof. Braniša.

Tako je. To su jaslice koje je izradio za crkvu sv. Blaža još davne 1916. godine, a koje pobuđuju veliko zanimanje posjetitelja. Godine 1995. bile su izložene i na svjetskoj izložbi u Rimu gdje su bile vrlo zapažene. Njihova je posebnost u našoj narodnoj potki, jer su drvene figure odjevene u dobro nam znane šestinske nošnje. Upozorio bih Vas rado i na činjenicu da je snimak tih jaslica uvršten u Hrvatski opći leksikon iz 1996. godine.

Zbog Vaše svestranosti - kipar, slikar, medaljer, grafičar, ilustrator - teško Vas je u ovako kratkom razgovoru predstaviti. Predlažem, usredotočimo se na medalju. Što je ona zapravo?

Medalja je likovni smjer, dio kiparstva, a zbog načina modeliranja, veličine i namje-

Dobitnik je niza nagrada za skulpturu, plakat i ilustracije. Spomenimo samo da je Nagradu Grigor Vitez dobio četiri puta (1975, 1982, 1989, 1992), a Nagradu Ivana Brlić - Mažuranić tri puta.



I. Antolčić - Autokarikatura

ne, nosi ljepotu bilježenja pojedinih događaja i manifestacija. Njom su se u nas bavila velika imena: Kerdić, Janeš, Frangeš -Mihanović, Angeli-Radovani, Radauš itd.

Možemo li je smatrati "kiparskom minijaturom"?

Ne posvema, jer se, rekosmo, razlikuje po izvedbi. Ako ste mislili na dimenziju i finoću izvedbe, onda bi se to moglo tako pojmiti.

Vaše se medalje dodjeljuju u svečanim prigodama kao posebna priznanja. Nabrojite nam nekolicinu.

U Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu dodjeljuju se nagrade *Tito Strozzi*, *Mila Dimitrijević*, *Ana Roje*, *Oskar Harmoš*, *Marijana Radev* i *Vladimir Ružđak*.

Naravno, na medaljama su portreti tih velikana naše kazališne umjetnosti.

Tako je.

Vaš život i rad na čudesan su način vezani uz knjigu. Vi je, naime, oplemenjujete ilustracijom. A knjige i ilustracije su obišle svijet, svjetske metropole, čak i one koje osobno niste posjetili. Primjerice, niste bili u Americi i Japanu, zar ne?

Dakle, slike, knjige i ilustracije dospjele su i tamo gdje ja nisam bio i pitanje je hoću li ikada tamo stići. Iako sam i ja s njima obišao dosta toga, nisam bio u prekomorskim zemljama. Ali zato su mnogi gradovi Europe ostavili u meni pravo bogatstvo - Rim, Beč, Varšava, Budimpešta i naravno Prag.

### Samostalne izložbe:

- 1981 - Sisak, Muzej grada Siska
- 1988 - Zagreb, Galerija Miroslav Kraljević
- 1989 - Osijek, Galerija Plavi - Vinkovci, Gradski muzej
- 1991 - Karlovac, Galerija V. Nazor
- 1994 - Repišće, Ladanje K. Tompe
- 1995 - Đakovo, Galerija J.J. Strossmayera
- 1996 - Osijek, HNK

Najljepše zahvaljujem na razgovoru i ilustracijama koje ste nam dopustili objaviti u Susretima, a većina ih je i nastala posebno za naše glasilo.

# Česi konačno izabrali Senat

Piše: Vlado Bojkić

Gotovo četiri godine nakon osnivanja samostalne države Česi su izabrali Senat, koji ima funkciju gornjeg doma češkog parlamenta. Iako je izbor Senata zacrtan u Ustavu Češke republike (usvojen u proljeće 1993.), na njegov se izbor čekalo sve do druge polovice studenoga 1996. godine. Razloge za to odgađanje treba tražiti u češkim političkim prilikama. Kad je Senat, kao gornji dom češkog parlamenta, unesen u novi Ustav samostalne Češke republike, računalo se da će u njemu naći "utočište" brojni istaknuti političari, koji su kao članovi federalnog parlamenta nakon raspada Češko-Slovačke ostali bez funkcija. No, kasnije se otežalo s izborom senatora, jer tadašnjoj vladajućoj koaliciji, a posebno vodećoj Građanskoj demokratskoj stranci (ODS) premijera Václava Klause, Senat "nije bio potreban". I druge stranke (komunisti, republikanci) smatrale su Senat "nepotrebnim i skupim", pa nije postojala politička volja da se on izabere. Tek nakon posljednjih parlamentarnih izbora (u ljeti 1996.), kad je vladina koalicija (ODS, ODA i KDU-ČSL) izgubila dotadašnju sigurnu većinu u parlamentu, Klaus, koji je morao uz mnogo muke formirati manjinsku vladu, postao je zainteresiran za popunu Senata, nadajući se da će tako pojačati svoju poziciju u odnosu na socijaldemokrate (ČSSD) Miloša Zemana, koji su definitivno postali druga najjača stranka u Češkoj.

Izbori za Senat održani su 15/16. i 22/23. studenoga 1996. godine. Za 81 senatorsku fotelju natjecali su se kandidati svih stranaka te nekolicina nezavisnih. U prvom krugu natpolovičnu većinu dobila su samo tri senatora, dva iz ODS i jedan iz KDU-ČSL, dok su po dvoje s najviše glasova pokušali snage u drugom krugu. Veliko iznenađenje prvog kruga bilo je što mnogi poznati i popularni političari nisu ni ušli u drugi krug. To se dogodilo jednom od najpopularnijih čeških političara, bivšem federalnom ministru vanjskih poslova ČSSR Jiříju Dienstbieru, zatim "ocu" češke kupon-ske privatizacije Tomášu Ježeku, češkom veleposlaniku u Bonnu Jiříju Gruši i nekim drugima. Veliki favoriti drugog izbornog kruga bili su kandidati Klausove ODS, koji su ušli u drugi krug u svim izbornim okruzima, osim u jednome, i to kao favoriti, koji su u prvom krugu dobili najviše glasova. No tad se pokazala sva relativnost političke aritmetike. U drugom su krugu trijumfirali kandidati Građanske demokratske alijanse (prošlo je svih sedam kandidata) i narodnjaka (KDU-ČSL), a dobro su prošli i socijaldemokrate. Ipak, Klausovi kandidati ODS-a osvojili su najviše senatorskih mjesta, ali manje od očekivanog broja. Tako je konačni sastav češkog Senata slijedeći: stranke vladine koalicije dobile su 52 mjesta

(ODS 32, KDU-ČSL 13 i ODA 7), socijaldemokrate (ČSSD) 25, komunisti (KSČM) 2, a po jedno mjesto osvojili su demokratska unija (DEU) i jedan nezavisni kandidat. Osnovno obilježje senatskih izbora bio je vrlo slab odziv birača. U prvom krugu glasalo je oko 35% upisanih birača, a u drugom krugu manje od 30 posto.

## TRIO KUBELIK

Trio Kubelík čine tri vrsna mlada umjetnika: violinist *Jan Talch* (dobitnik nagrade Václava Humla u Zagrebu i potomak znamenite glazbene obitelji - pradjed glazbeni pedagog, djed dirigent, a otac voditelj gudačkog kvarteta Talich), pijanistica *Květa Bilynská* i violončelist *Karel Flala*. Ovoga je ljeta trio uspješno nastupio u Dubrovniku, promičući češku glazbu, ali i ime velike češke glazbeničke obitelji Kubelík (otac Jan skladatelj i violončelist, sin Rafael dirigent) čijim su se imenom nazvali. Svirali su djela čeških skladatelja Antonína Dvořáka i Bohuslava Martinůa, ali za nas je posebno zanimljivo da su svirali i djelo hrvatskog skladatelja Jurja Stahuljaka (1901-1975), točnije Trio u c-molu, op. 7., iz tridesetih godina. To rijetko izvedeno djelo, zapravo su predstavili suvremenoj hrvatskoj javnosti. (vb)

# S v a š t i c e

## Utrka s vremenom

Kad mi se posreći putovanje u Češku Republiku (prepreka su, uglavnom, novci, jer sve ostalo nekako se sredi) tada je to utrka s vremenom i vlastitim, na žalost, ograničenim snagama. I uvijek preostane još nešto što sam željela, a nisam dospjela učiniti. Ili vidjeti, kao, primjerice, zgradu u Novom praškom gradu (Nové město) koja nosi naziv Kod Fausta (U Fausta), a nalazi se nasuprot slavenskom samostanu Emauz (ni njegovo glagoljasko ozračje nisam dospjela osjetiti). Prema mišljenju nekih čeških znanstvenika zgrada se tako zove zbog toga što je u njoj živio naš Faust Vrančić. No, Pražanima je, vjerojatno, milija verzija po kojoj je u zgradi živio poznati dr. Faust. Sumnjičavo se u Čehu prihvaća i moje zanimanje za sv. Vojtěcha, jer, kažu, to što je bio Bijeli Hrvat, nema ništa sa mnom i mojim Hrvatima. Pa, možda i nema, no to ne mijenja činjenicu da je ovaj veliki čovjek bio Bijeli Hrvat, po ocu iz roda Slavnikova, a po majci iz roda Přemyslova. Do 19. st. pak u Češkoj su Slavnikovce zvali Hrvatima. Zbog čega ih ne bi i danas tako zvali? Strah od nacionalnog osjećaja, kao ni sam nacionalni osjećaj (mogli bismo slobodno reći: nacionalizam, jer on nema, automatski, negativni



Piše: Manja Hribar

predznak), ne smiju ništa ni oduzimati ni dodavati povijesnim činjenicama.

## Što je ostalo od slavenstva?

U Brnu, mojoj prvoj putnoj postaji, bio je zapao snijeg do koljena (početak prosinca, prošle godine), što mi, kasnije, u Pragu i Plzeňu, nisu vjerovali. Poticaj za posjet Brnu - odavno tvrdim da nam valja češće u Moravsku, jer nam je srodnija i naklonjenija od Češke - bio je poziv koji mi je uputio dr. Antonín Přidal, urednik talk-showa "Netopýr", Češke televizije Brno. Imala sam sudjelovati u emisiji na temu: "Što je preostalo od slavenstva?". Tema me je u početku uplašila, ali samo (!)

zato što po struci nisam slavist. No, očito je upravo to bilo poželjno da bi se dobio spektar mišljenja o nečemu što je u današnje vrijeme odbojno svim, ili bar većini slavenskih naroda, svakome na svoj način. Sudjelovala sam u "Netopíru" (već i zbog toga da se u Češkoj Republici, bar s vremena na vrijeme, čuje mišljenje iz Hrvatske), a zaključak je emisije, uz ostalo, bio da su slavenski narodi, osim jezične bliskosti - a to je, zapravo, uvijek bila i jedina bliskost - u tijeku povijesti zaradili i spoznajnu bliskost: ni jedan, ma kako malen bio, neće više tražiti snagu u ujedinjavanju sa svojom "braćom". Snaga malih naroda, bez obzira na to jesu li Slaveni, ili nešto drugo, nalazi se u njima samima, u njihovoj povijesti, kulturi i civilizaciji te u spremnosti da to isto priznaju i drugim narodima.

## Sv. Vojtěch - zaštitnik Srednje Europe

Kad ljudska sposobnost učenja temeljnih istina ne bi bila upitna, mogli bismo o tome štošta naučiti od sv. Vojtěcha iako je živio prije punih tisuću godina. Upravo se, naime, 26. travnja ove godine, svečano obilježava tisućita obljetnica njegove mučeničke smrti. Toga dana u njegovim rodnim Libicama nad Cidlinom, u sje-



veroistočnoj Češkoj (davnajšnoj Bijeloj Hrvatskoj), naći će se brojni hodočasnici. U Pragu, pak, u (narodnoj!) katedrali sv. Vita, propovijedat će im Sv. Otac i tom će se prigodom čuti da osoba sv. Vojtěcha već stoljećima objedinjava češki, poljski, mađarski, slovački pa i njemački narod, ili bar njihove Katoličke Crkve i da ga treba shvatiti za štitnikom Srednje Europe. Ove su riječi, naime, izgovorene već i u pripremama velike proslave. Budući da je pojam Srednje Europe "in", sv. Vojtěchu raste popularnost. To je svakako dobar razlog da i Hrvati razmisle o slavljenju njegova imena pa čak i onda ako se, unatoč tome što je rođa Bijelih Hrvata, ne može smatrati hrvatskim svecem.

Svakako, veliki jubilej sv. Vojtěcha bio je još jedan od razloga mojega boravka u Češkoj Republici. Svečano obilježavanje toga jubileja započelo je 14. siječnja u břeovnovskom benediktinskom samostanu, kojega je svetac utemeljio četiri godine prije svoje smrti. Susret s nadopatom břeovnovske nadopatiije (titulu nadopatiije samostanu je prigodom tisućite obljetnice utemeljenja dodijelio Papa) ocem Anastazijem Opaskom, uvjerio me je da Čovjeka u čovjeku, ako ga ondje ima, ništa ne može slomiti. Ni StB, ni zatvor, ni egzil. Sve je to otac Anastazije prošao, a danas, u zavidnoj životnoj dobi i mladenačka duha, ponovno brine o svojem samostanu, nastavljajući tradiciju pr-

voga břeovnovskog opata, Vojtěchova suvremenika i prijatelja Anastazija. Ima u tome simbolike, kako kaže otac Anastazije (II.) Opasek.

### Preplitanje povijesnih veza

Osim o svojem samostanu, otac Opasek svesrdno skrbi o Kongregaciji sv. Vojtěcha, koja ima zadaću povezivati (ne ujedinijavati!) sve slavenske benediktinske samostane. A Kongregaciju sv. Vojtěcha osnovao je sam otac Opasek, na poticaj hrvatskoga benediktinca oca Martina Kirigina koji danas živi u benediktinskom samostanu u Čokovcu, na otoku Pašmanu. A to je samostan iz kojega je, u 14. st., Karlo IV. poveo u Prag popove glagoljaše i s njima osnovao slavenski samostan Na Slovanech, kasnije nazvan Emauz. U Emauzu je dobar dio života proveo i otac Martin Kirigin.

I tako se naše povijesne veze prepliću, a mi danas jedni o drugima jedva išta znamo. Tek se počinjemo upoznavati. Još uvijek, primjerice, mnogi u Češkoj Republici ne znaju da u Hrvatskoj žive brojni Česi. A Hrvati u Češkoj? Manjina koja ondje živi još od 15. st. za većinu Hrvata u domovini nepoznata je i nezanimljiva činjenica. A oni stoljećima, uz silan napor i trud, gaje svoj jezik i običaje. No, o njima više idući put. Do tada razmislite, ne biste li i sami mogli pomoći na razvijanju veza i uspostavljanju odnosa? Niste li zbog toga članovi Hrvatsko-češkog društva?

Vidimo se na Skupštini!

**Zlatko**

### SREDSTVA ZA KNJIŽNICU

Općinsko vijeće u Hercegovcu kod Garešnice dodijelilo je sredstva za uređenje češke knjižnice i čitaonice u Masarykovom domu, vlasništvu tamošnje Češke besede.

### POMOĆ

Odjel za manjinske i nevladine odnose Ministarstva vanjskih poslova ČR predložio je vladi Češke republike projekt za obnovu čeških domova i škola u Hrvatskoj. Radi se o 11 domova i škola, za koje je zatražena pomoć od 1,762.000 DEM, koje bi trebalo iskoristiti ove godine.

### UDŽBENICI

Prošle je godine nastavu češkog jezika u Hrvatskoj pohađalo 1122 učenika. U pripremi su početnica za 1. razred, vježbenica za 3. razred i čitanka za 4. razred. Osim toga, iz Češke republike je školama isporučeno 15 udžbeničkih naslova.

### ŽETVENE SVEČANOSTI

Ovogodišnje žetvene svečanosti, središnja manifestacija češke manjine u Hrvatskoj, održat će se u Končanici kod Daruvara - odlučilo je, na temelju raspisanog natječaja, predsjedništvo Saveza Čeha.

# Podsjetnik

## Češki narodni i državni blagdan 28. listopada

Piše: Zdenko Prochaska

Dan 28. listopada u Češkoj se slavi kao državni blagdan. Uspomena je to na 28.X.1918. kada je u Pragu objavljeno odcjepljenje od Habsburške monarhije i stvaranje samostalne i slobodne države Čeha i Slovaka - Čehoslovačke republike. Taj je čin bio rezultat gotovo stoljetnih priprema počam od početka narodnog preporoda u prvoj polovici 19. stoljeća. Naime, nakon bitke na Bijeloj gori 1622., kada su Habsburgovci pobili svo češko plemstvo koje je u ono doba bilo nosiocem političkog života, češki je narod bio u nezavidnoj situaciji i teško se borio za svoja prava. Habsburški carevi su se doduše krunili i za kralja Češke, no samostalnost češkog kraljevstva nije sezala puno dalje. S druge strane Slovancima mađarsko plemstvo gotovo i nije priznavalo postojanje kao naroda. Poznata je bila uzrečica "Toth nem ember" (Slovak nije čovjek) koja je kolala Budimpeštanskim parlamentom. Prvi svjetski rat su tadašnji češki i slovački političari shvatili kao priliku za stjecanje prava svojih zemalja

na samostalnost. Stvarao se aktivni pokret za oslobodjenje, kojem je na čelu bio triumvirat T.G. Masaryk, dr. Eduard Beneš i general Milan Rostislav Štefánik. Pokret je djelovao u inozemstvu i tadašnje vodeće osobe političkog i javnog života zapadnih saveznika upoznao sa situacijom slavenkih naroda u tadašnjoj Austro-Ugarskoj. Organizirali su i vojne odrede od iseljenika i prebjega iz austro-ugarske vojske, tako da su pod kraj prvog svjetskog rata imali armiju brojnu i snažnu kao npr. Belgija. No, vodstvo otpora u inozemstvu stalno je naglašavalo da će odlučujuću riječ imati narod u domovini.

Tako je i bilo, 28. listopada u Pragu i 30. listopada u Turčianskom sv. Martinu u Slovačkoj, predstavnici naroda su proglasili raskid veza s monarhijom i uključenje u Čehoslovačku republiku. Prisetimo se da je 29. listopada 1918. i u Zagrebu Hrvatski sabor također proglasio raskid sa Habsburškom monarhijom i krunom sv. Stjepana (Mađarskom). Idući mjesec, tj. u prvoj polovini studenog

1918. donesen je ustav nove države, koju su Česi i Slovanci kasnije kratko zvali "Republika" za razliku od dotadašnje monarhije, a 14. studenoga iste godine je prof. T.G. Masaryk izabran za prvog predsjednika. Na tu je funkciju biran još dva puta i ostao predsjednikom do 1935. g. kada je zbog zdravlja i starosti podnio ostavku, a naslijedio ga je dr. Eduard Beneš.

Povijest i razvitak ČSR su nam uglavnom poznati. Razvijala se kulturno i ekonomski vrlo uspješno u jednu od najrazvijenijih evropskih zemalja, sve do trenutka izdaje zapadnih saveznika i okupacije od strane nacističke Njemačke. Poslije drugog svjetskog rata je kratko bila nezavisna (3 godine), a nakon toga 41 godinu pod sovjetskim diktatom. Od Nove godine 1993. država se razdijelila na Češku i Slovačku republiku, no 28. listopad je i dalje ostao češki državni i narodni praznik, kao uspomena na oslobodjenje od Habsburgovaca i sticanje samostalnosti.

# RETORIČKO PITANJE



Piše: **Morana Kovač**

Stalno se govori o mogućnosti (i potrebi) stranih ulaganja. Na HRT-u se često mogu vidjeti primjeri povratnika, ali i ponekog stranca, koji otvaraju privatno proizvodno poduzeće. A jeste li se ikada zapitali kako ti ljudi, koji nisu Hrvati iz dijaspora, već pravi pravcati stranci, dolaze na ideju da započnu poslovanje u Hrvatskoj? Ako jeste, to je vjerojatno bilo retoričko pitanje. I ja sam ga tako postavljala dok nisam slučajno srela zainteresirane strance - Čeha, jer takva mi je karma.

Krajem studenoga prošle godine dva su tridesetogodišnja gospodina tražila osobu koja bi im pomogla pri prevođenju, traženju smještaja i poslovnih partnera. Njima sam postavila direktno pitanje: Zašto baš Hrvatska? Odgovor nije bio tako direktan. Bolje bi bilo reći da su pitanje prečuli, ali zato svojim postupcima i izjavama

još uvijek odgovaraju na njega. Nažalost, vrlo nepovoljno po nas.

Čitav slučaj mi izgleda kao dječja igra s globusom. Zavrtili su globus, a kažiprst im je pokazao jednu malu, ali ne tako daleku zemlju - Hrvatsku. Spakirali su kofere, ponijeli nešto novaca i eto ih kod nas, usred Zagreba. Avantura počinje. Dva bi mlada češka gospodina htjela *uložiti što manje*, a da im se *što više i što brže vrati*. Gospodina misle da će svojim dolaskom na lice mjesta odmah sve riješiti. Ne razmišljaju o ekonomskoj situaciji u zemlji u koju su došli, o običajima njenih poslovnih ljudi, niti o njenim zakonima i nepisanim pravilima ponašanja. Boraveći ovdje polako shvaćaju da je život tu puno skuplji nego u njihovom češkom gradu, da je registrirati poduzeće puno kompliciranije... Ali na svaku prepreku nonšalantno reaguju: *kako ćemo - lako ćemo*. I idu dalje. Uskoro će imati i svoje poduzeće u Hrvatskoj.

HRT bi mogao imati novu priču o zainteresiranosti stranih poduzetnika za naše područje, a mi bismo i dalje postavljali retorička pitanja. Zbog naše ega ne bismo mogli zamisliti makar niti retorički odgovor: *igram slučaja*.

No, primjer je jedan, stoga ne možemo suditi po njemu, ali se ipak moramo zapitati ima li ih još. A to što su taj primjer baš Česi, žao mi je, ali kao što sam već napisala - takva mi je karma, a od nje se ne može pobjeći.

## Objetnica

### Jaromír Vejvoda

28. ožujka 1902., dakle, pred punih 95 godina, rodio se u Zbraslavi, u glazbeničkoj obitelji, autor jedne od najpoznatijih i rado slušanih polki.

Polka *Škoda lásky* (poznata i pod naslovima: *Rosamunda*, *Beer Barrel Polka*) napisana je 1929/30. Isprva nema naslov, pa je zovu *Modřanská*, jer se Vejvodina glazba često svirala u Modřanima. Ime dobija 1934. kada je tiskana u Pragu. Potom su slijedila izdanja u Rotterdamu, Leipzigu, Kopenhagenu, Münchenu... Pred II. svj. rat zakupilo ju je američko nakladateljstvo Shapiro, Bernstein and Co. i pustilo je na tržište. Započelo je veliko putovanje svijetom. Melodijom i tempom očarala je svijet i postala šlagerom. Mnogi, s onu stranu bare, bi se začudili kad bi znali da je njima tako dragu *Beer Barrel Polku* skladao Čeh. (vb)



# Havel se oženio !

Izabranica Havelova srca je glumica Dagmar Veškrnová.



Novine su se raspisale o tom neočekivanom događaju. Neki naslovi u našim novinama briljirali su originalnošću i inventivnošću, poput: *"Puši i djevojke ruši"* (Večernji list 5.1.6.1.1997.) U češkima se, pak, moglo naći i primjedbi na račun vlastite novinarske zajedljivosti - *Český národ je národem veselých cyniků* - a potom i na Havelov račun: *Jaký je rozdíl mezi Marilyn Monroeovou a Dášou Veškrnovou? Stejný jako mezi Kennedym a Havlem*". (Květy, 17. ledna 1997.)

# ELIKSIR ŽIVOTA

Upravo sam ogledala još jednu epizodu omiljene serije *"Dosaže X"*. Govorila je o čovjeku koji je pronašao lijek protiv starosti. Još kao mala voljela sam filmove i serije o svemircima, paranormalnom, općenito o svemu što je misteriozno. Što sam starija to mi izgleda da se te čudne stvari događaju i u stvarnom životu.



Piše: **Mihaela Banek**

Jedan od tih događaja zbio se prije gotovo godinu dana u poznatom američkom *"Metropolitánu"* i to na premijeri opere *"Slučaj Makropulos"*, ČEŠKOG skladatelja Leoša Janáčka. Opera je nastala davne 1926.g., a govori o opremom pjevaču koji je popivši eliksir života postao besmrtn.

Sve je upućivalo na uspjeh predstave - prepuna dvorana, ponovni nastup (nakon trogodišnje pauze) slavne crne pjevačice Jeysse Norman, kao i nastup iskusnog 63-godišnjeg tenora Richarda Versaillesa. Zastor se podigao. U prvom činu, gospodin Versailles se popeo na ljestve (visoke tri metra) kako bi

otpjevao svoju ariju, i dok je izgovarao riječi *"Čovjek može živjeti samo toliko dugo..."*, pao je na pozornicu. Odmah je odvezen u bolnicu, no nije mu bilo pomoći. Liječnici smatraju da je uzrok smrti bio srčani udar, a je li to istina...

Ovih je dana još jedan umjetnik izgubio život na bizaran način - poznati ČEŠKI pisac Bohumil Hrabal.

Rođen je 28. ožujka 1914.g., po struci je bio pravnik ali njegovi biografi kažu da se ponajmanje bavio njome. Autor je brojnih pripovijesti i 20-ak romana

("Strogo kontrolirani vlakovi", "Ševe na žici", "Striženo košeno", "Svečanost visibaba" itd.). Navodno je zbog kroničnog artritisa bio na rehabilitaciji u praškoj bolnici "Bulovka", odakle je i stigla vijest da je dana 3. veljače 1997. pao s petoga kata. Je li to bilo samoubojstvo, sudbina ili djelo nečijeg bolesnog uma? Prema službenoj verziji bolnice, Hrabal se na prozoru zabavljao hraneći golubove, u jednom je trenutku izgubio ravnotežu i pao. Policija je pokrenula službenu istragu.

Po mnogima je Hrabal počinio samoubojstvo, a to potkrepljuju citatima iz njegovih djela. Tako se sada raščlanjuju nakane *skoka kroz prozor*, pa čak i s *petoga kata*, što se doista može naći napisano. I sama sam pročitala zapis: *"Nisam emigrant ni unutrašnji, ni vanjski. Emigrant sam ljudske beskonačnosti i vječnosti"* (u knjizi: *Domaći zadaci iz marljivosti*). Ali je li to istina...

Na kraju još jedno pitanje: bi li ove dvije priče bile i koliko drugačije da je stvarno pronađen *eliksir života*?

## Sve o knjigama čijem smo predstavljanju posredovali

### Josef Matušek: Česi u Hrvatskoj

Izdavač: Savez Čeha u RH, Jednota,  
Daruvar 1996.

Prevela: Lydia Lacina

Knjiga se može nabaviti u prostorijama Češke besede, Zagreb, Dolac 1/II, po cijeni od 60 kn.

U časopisu *Vijenac* (76/IV od 5.12.1996) objavio je *Damir Agičić* opširnu informaciju u kojoj, među ostalim, recenzira knjigu prof. Josefa Matuška, **Česi u Hrvatskoj**, koja je prošle godine izašla i u prijevodu na hrvatski.

Za knjigu kaže da je izuzetno dobar pregled povijesti češke manjine u Hrvatskoj od prvih doseljenika u 18. stoljeću do kraja Drugog svjetskog rata. Matušek je u svome istraživanju prikupio mnoštvo povijesne građe koja do sada nije bila poznata i došao do mnogih novih saznanja. Knjiga zaslužuje pozornost i ocjenu najboljeg priručnika o Česima u Hrvatskoj. Između ostaloga dokazuje da bi hrvatska gospodarska, kulturna i znanstvena scena bila bez Čeha mnogo siromašnija. (bg)

### Dubravka Sesar: Putovima slavenskih književnih jezika Pregled standardizacije češkoga i drugih slavenskih jezika

Izdavač: Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, 1996.

Knjiga se može nabaviti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Ivana Lucića 3:

Zavod za lingvistiku (soba B-001) i Uredništvo *Književne smotre* (soba B-003) po cijeni od 90 kn.

Autorica je u svom radu na nov način sistematizirala građu, koja u poredbenoj slavistici doduše nije nova, ali je u suvremenim okolnostima otvorenija za objektivnu procjenu. Definiranje pozitivnih i negativnih društvenih prilika i uvjeta za odvijanje jezične standardizacije uvijek je osjetljivo područje, podložno različitim pristranim interpretacijama. Autorica je nastojala eliminirati sve ideološke, tradicionalno gotovo prihvaćene, ali s povijesne distance ne i bezrezervno prihvatljive argumente o različitim jezičnim situacijama koje su presudno utjecale na razvitak pojedinih slavenskih jezika. (Iz recenzije akad. Antice Menac)

### Ivan Dorovský i Věra Bartošová: ČESKO-CHARVÁTSKÝ SLOVNÍK

Izdavač: NADACE ČEŠI ČECHŮM u suradnji  
s agenturom L PRINT, Prag, 1996.

Knjiga se može nabaviti u prostorijama Češke besede, Zagreb, Dolac 1/II, po cijeni od 80 kn.

Prigodom predstavljanja rječnika, prof.dr. Dubravka Sesar, između ostaloga je rekla kako je unatoč mnogim najavama ovo prvi Češko-hrvatski rječnik koji je ugledao svjetlo dana od onoga davno objavljenog Merhačtovog. Iako u tom smislu valja pohvaliti trud autora, ipak, radi se o rječniku sa svega 8 000 jedinica, što ne odgovara kriterijima za mali rječnik (15 000 do 30 000 jedinica). No, i takav skroman rječnik je dobrodošao i može biti od koristi u nedostatku drugog, pa i studentima bohemistike, kojima će pomoći pri snalaženju u velikom češko-češkom rječniku. (vb)

### Dubravka Sesar Iz češke preporodne poezije

Mácha, Erben, Havlíček Borovský

Izdavač: Hrvatsko filološko društvo, Zagreb, 1996.  
Knjiga se može nabaviti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Ivana Lucića 3:

Zavod za lingvistiku (soba B-001) i Uredništvo *Književne smotre* (soba B-003) po cijeni od 60 kn.

Vjesnik od 23.01.1997. iz pera Katicice Ivanković donosi osvrt na knjigu dr. Dubravke Sesar *Iz češke preporodne poezije*. Prema riječima gđe. Ivanković, ispunjeno je još jedno mjesto u hrvatskom prevodilaštvu koje stoljeće i pol zjapi prazno. Naime, među značajnim europskim romantičarskim epovima spjev "Maj" (1836), češkog romantičara Karla Hyneka Máche zauzima svoje sigurno mjesto, iako je dosadašnjoj hrvatskoj recepciji izmaknuo. Ne odričući vrijednost niti drugoj dvojici, Erbenu i Havlíčku Borovskom, ukazuje na možda nešto manje sretan odabir izraza "preporodni" u samom naslovu knjige. Naime, u našoj kulturnoj svijesti i podsvijesti uz taj se izraz više veže kulturnopovijesna misija, a manje autentično književno poslanje, što je šteta u slučaju ove vrijedne knjige. Svoj osvrt K. Ivanković zaključuje zamjedbom kako su svi stihovi tiskani dvojezično - na češkom i hrvatskom - što je prevoditeljica skromno obrazložila kao svoj dug tim klasicima. (vb)

# Antun Gustav Matoš

## Jesenje veče

Olovne i teške snove snivaju  
Oblaci nad tamnim gorskim stranama;  
Monotone sjene rijekom plivaju,  
Žutom rijekom među golim granama.

Iza mokrih njiva magle skrivaju  
Kučice i toranj; sunce u ranama  
Mre i motri, kako mrke bivaju  
Vrbe, cmeći se crnim vranama.

Sve je mračno, hladno; u prvom sutonu  
Tek se slute ceste, dok ne utonu  
U daljine slijepe ljudskih nemira.

Samo gordi jablan lišjem suhijem  
Šapće o životu mrakom gluhijem,  
Kao da je samac usred svemira.

## Podzimní večer

Olovené, těžké sny se zdávají  
Oblakům nad tmavými horskými stráněmi;  
Monotonní stíny se řekou míhají,  
Žlutou řekou mezi holými větvemi.

Za mokrymi nivami mlhy skrývají  
domky a zvonici; slunce raněné  
Mře a sleduje jak se stmívají  
Vrby, černými vranami obsazené.

Tmavo a chladno je; v prvním soumraku  
Cesty se rýsují než zmizí zraku  
V dálavách slepých lidských neklidů.

Jen hrdý topol listím šustícím  
Šeptá o životě temném a mlčícím,  
jako samozář uprostřed vesmíru.

Prepjev: Josef Matušek

## 35 GODINA STUDNICE

Posljednji lanjski broj *Jednote*, tjednika češke manjine u Hrvatskoj, obogaćen je literarnim prilogom *Studnice* (Zdenac). To je već 121. broj toga priloga koji 2-3 puta godišnje neprekidno izlazi već 35 godina i objavljuje radove afirmiranih autora i onih koji okušavaju svoje spisateljske sposobnosti. Pokrenut je 1961. g. iz potrebe da se otvori prostor za sve one koji se mogu i žele izraziti stihom ili prozom. Naime, stranice *Jednote* ili godišnjaka *Češki narodni kalendar* nisu više mogle zadovoljiti potrebu velikog broja zainteresiranih, poticanih prvenstveno učiteljima i nastavnicima čeških škola. Za izdavačku djelatnost manjine, koja literarnim i likovnim stvaralaštvom premašuje svoju malobrojnost, nije bilo dovoljno razumijevanja negdašnje, pa ni danjašnje vlasti. *Studnice* je, zbog toga, bila i ostala jedini ventil. Prva stranica 2. prošlogodišnjeg broja posvećena je nestoru književnosti na češkom jeziku na ovim prostorima, izuzetno plodnoj pjesnikinji Žofii Kraskovoj. To je najmarljivija i najčitanija manjinska spisateljica. Uvrštene su njezine pjesme iz dva razdoblja - Padale su brane, na kraju Drugog svjetskog rata, i Nakon pedeset godina. Nova *Studnice* donosi i stihove Ivana Mašeka, Jiri Procházkze, Bogumila Krejčí, Táňe Novotné, Jasminke Brkićové, Růžena Ivankovićové-Zahálkové i Herte Tadićové, te Božičnu prozu Miloslave Krolové. Tu su i prijevodi Josefa Matuška - Srece iz pera René Matouška, liječnika nestalog u Vukovaru 1991. godine, te Antuna Gustava Matoša - Jesenje večere i Mačuhica. (bg)

# Izam, izam, pa PROFITABILIZAM



U starom teglecu,  
umoma i iscrpljena zemlja.  
Svaki dan upomo zalijevam  
umirući cvijet.

Promijenite se gospodine!  
Nabavite svježu zemlju.  
Posadite novi cvijet  
i ne očekujte čudo!

Smiješno, ali tragično.  
Kritiziram druge, a problem  
nam je  
isti, isti? isti! isti isti isti ...

Razmišljajući o staroj i o dočeku NOVE GODINE, uz pratnju glazbe s popularnog Radija 101, prekinut sam galamom iz susjedstva. Naime, tamo se brojna obitelj, koja se dogovarala oko dočeka Nove, nikako nije mogla usuglasiti kojim će plesom uplesati u Novu godinu.

Odmah sam uzeo literaturu i u knjigama pronašao:

Vrlo su često ljudi Novu Godinu dočekali u ritmu valcera, a kako je taj događaj društvena zabava kroz povijest, zapisano je:

Potkraj 18. stoljeća iz austrijskih i bavorskih pučkih plesova *Schleifer*, *Hopser*, *Ländlera*, *Langansa* i sl. vrteći se dvostrukim okre-

tajima oko vlastite osi-tročetvrtinskom mjerom, nastaje ples **valcer** (njemački walzen - okretati se, vrtjeti se). Isprva umjerena tempa, kasnije brži, ritmički oštriji, poletan, doživljuje svoj puni procvat kao **Bečki valcer**. Wiener Walzer, kojemu su konačni oblik dali J. Lanner, te J. Strauss stariji i mlađi, kao npr. *Na lijepom plavom Dunavu* ili *Priče iz Bečke šume*. Uz bečki valcer razvili su se u 19. i 20. stoljeću srodni tipovi - *francuski valcer*, iz Amerike polagani *boston te engleski valcer*. U stiliziranom slobodnijem obliku, valcer se komponira, osobito u doba romantike - Weber, Liszt ili lirski poetični

Schubert, Schuman, Chopine - u operetama i operama kao neizostavna plesna točka. Javlja se i u većim instrumentalnim djelima npr. H. Berlioz: II. stavak *Fantastične simfonije*.

Iz susjedstva opet galama, još malo pa će poletjeti tanjuri. Idem im predložiti da zaplešu valcer. Nek' se vrti svijet, a kad se zavrtime unatrag, možda ćemo znati što će biti sutra. Na koncu konca, povijest se ponavlja, zar ne?

Vaš

## Našim članovima srdačne čestitke k rođendanu uz najbolje želje!

nastavak - na str. 24



### Studeni

1. Jaroslav Pecnik
3. Bohumil Bernašek
4. Vesna Martinović
5. Mirko Jirsak, Bibijana Šlogar, Darko Biljan, Hedviga Marjanović
7. Anto Matković
8. Vjera Čokić, Nikola Novosel, Miroslav Puzak, Tomislav Penezić, Vlasta Souček-Kapetanović
9. Ivo Svedružić
11. Franjo Kolaček, Mirjana Bemat-Ružička
12. Marijan Perić
14. Leonora Janota
15. Zdenko Cerha-Zeko, Mirko Vuco, Svebor Pataky
18. Nikola Ban, Ivan Cegledi
19. Morana Kovač, Velimir Lazić
20. Saša Paparella
21. Marijan Novotni
25. Irena Sinovčić
26. Lenka Lalić, Ante Matutinović
28. Tatjana Putrić, Lobel Machala, Jakša Bučević
29. Stjepan Babić, Gordana Malešević
30. Daliborka Klopčić, Vlasta Pečanić

### Prosinac

1. Petar Kirac, Biserka Tompak, Alenka Netoušek, Zvonko Čop, Damir Palatinuš
3. Zdravko Sever
7. Ivanka Mazurkijević
9. Petra Krmek
10. Dinko Rebrović, Mirko Reizl
16. Martina Korbar
17. Anita Begač, Vlatka Banek
18. Branko Modlić, Petar Štefanić, Vjekoslav Masten, Slavica Čikor
19. Viktor Husak
20. Otokar Kolouch
22. Dalibor Paulik, Barbara Kalenić
24. Miljenko Pajalić
25. Antonija Žitnik
27. Goran Manojlović
29. Miljenka Buljević

### Siječanj

1. Juraj Bubalo
3. Ivan Lesar, Marijan Šabić
5. Zdenka Ivkovič
6. Joze Dropulić
7. Marina Kolaček, Sandra Tržil
8. Dina De Jancova
9. Vera Penezić, Ante Vukasović
10. Neda Čop
11. Alen Novosad
12. Marijana Kordić
16. Lucijana Šinkić
17. Dajana Mužić, Dinko Pecek,

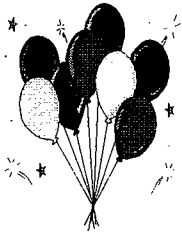
- Ružica Tkalčec
20. Zdravko Sančević
21. Branka Galjan
23. Petar Vukelić
24. Mladen Bjažić, Ivan Graovac, Predrag Jirsak
26. Vlatka Vorkapić
27. Sabina Štahan
30. Vlatka Grotić, Vesela Santo
31. Vid Balogh, Mile Stanešić

### Veljača

1. Zdenko Bahnik, Josip Matušek, Linda Miklaušić
2. Bohumil Kopecký
3. Anđelka Andrašić
4. Antun Zupanc
5. Gordana Horvat
6. Marcela Čović
7. Grozdana Jelača
8. Ivan Miler, Damir Toufar
9. Danica Bačić
10. Zvonimir Nekić, Mojmir Richter
11. Boris Krstinić, Saša Milinović
13. Josip Bratulić, Jiřna Staňová
14. Mladen Jasek, Anđelko Kružičević
15. Aleksander Vranko
17. Ida Ograjšek
18. Iva Maračić
19. Renato Pandža
22. Đurđa Rebrović
23. Stjepan Galjan
24. Marijan Žeželj
25. Nenad Kljajić
26. Mira Bakarić
27. Dijana Mardej
28. Jaroslav Mikšik

*I ujedno više viđenja i suradnje u Društvu!*

nastavak - sa str. 23



#### Ožujak

1. Bibijana Šverko,  
Vilim Vajdička
3. Dane Ivanković
4. Zdravko Rajić
5. Andrea Domicelj
8. Vesna Odoran
9. Vesna Bosanac,  
Dobrivoje Kapetanović,  
Fanika Stehna
10. Andrija Srkoč
11. Ana Adamec
13. Dušanka Profeta
14. Ivan Kolak,  
Ivan Varvodić,  
Goran Vujčić
18. Karmen Lubinović,  
Libuše Stranić
21. Zdenka Zvonarek
22. Nenad Javornik
23. Vivijana Jelić
24. Jordan Dimanovski,  
Miloslava Krolo,  
Theodor Klobučar
25. Miroslav Pavičević
26. Zvonimir Kotarac
27. Nina Lolić,  
Zoran Šteković
28. Vladimir Bertić,  
Ljubica Čizmić

## Za sladokusce

### Odresci od krumpira

#### Potrepštine:

1/2 kg krumpira, 1 jaje, 2 safalade (ili hrenovke), sol, papar, brašno

#### Priprava:

Kuhani krumpir zgnječimo ili naribamo, dodamo 1 jaje, 2 oguljene i na sitno narezane safalade ili hrenovke, dodamo sol, papar, sve zamiješamo u tijesto, prema potrebi, učvrstimo brašnom, narežemo na komade iste veličine iz kojih izvaljamo ploške, koje uvaljamo u brašno, ovlažimo mlijekom, uvaljamo u mrvice i pržimo na vrelom ulju. Poslužujemo s dinstanim kiselim kupusom, zelenom salatom ili špinatom. (bg)

## Aforizmi

Nezasitnost na kraju pro-  
guta i zalogaj koji je uguši.

\*\*\*\*\*

U lošim vremenima dobro  
dođu lijepe uspomene.

\*\*\*\*\*

Žene obično nisu toliko  
nevjerne, koliko su tu i  
tamo vjere onome dru-  
gome.

\*\*\*\*\*

Samo pokojnik ništa više  
ne želi.

### Obavijest o godišnjoj članarini

zaposleni **50 kuna**

učenici, studenti i umiro-  
vljenici uživaju popust od  
50%, te za njih godišnja  
članarina iznosi **25 kuna**

Pristupnina je **10 kuna**  
Trošak izdavanja članske  
iskaznice je **10 kuna**

Uplate članarine primaju se  
utorkom u prostorijama  
Društva ili na žiro račun  
Društva:

**30102-678-83840**

**Sa zahvalnošću prima-  
mo i dragovoljne pri-  
loge !**

## Priredbes

**Staro židovsko groblje u Pragu**  
Projekcija filma Tomislava Žaje (tadašnjeg apsolventa Praške akademije)  
KIC, 30. ožujka 1992.

**Osječki ratni atelier**  
Izložba osječkih umjetnika  
Prag, od 1. travnja 1992.  
U suradnji sa Savezom pisaca.

**Česka i Slovačka - miran razlaz**  
Tribina - govorio novinar Vlado Bojkić  
Česka beseda, studeni 1992.

**Praški mostovi**  
Dia-projekcija Zvonimira Nekića  
Česka beseda, 7. travnja 1993.

**U Kalicha u šest**  
Obilježavanje obljetnica rođenja i smrti  
Jaroslava Haška  
KIC, 27. travnja 1993.

**Univerzalna decimalna klasifikacija  
- organizacija znanja**  
Predavanje dr. sc. Jadranke Lasić-Lazić  
Česka beseda, 12. svibnja 1993.

**Václav Havel - češki pisac**  
Književno veče pozamislili prof. Predraga Jirsaka  
Knjižnica Dubrava 17. lipnja 1993.

**Česi u Zagrebu**  
Predavanje prof. Josefa Matuška u  
povodu 900. obljetnice Zagrebačke  
biskupije  
Gradska knjižnica, 14. listopada 1993.

**Stjepan Radić i Prag**  
Tribina - Hrvoje Matković i Dubravko  
Jelčić. Glazbeni program Vice Vukov,  
Stjepan Mihaljinac i Václav Bureš  
Gradska knjižnica, 27. siječnja 1994.

**Zagrebački liječnici pjevači**  
Koncert - zahvala HČD-a Češkoj besedi  
a u povodu njene 120. obljetnice.  
Česka beseda, 20. travnja 1994.

**Dani češke kulture**  
Izložbe, predavanja, filmske projekcije,  
koncert, predstavljanje knjige, susret s  
češkim publicistom i spisateljem.  
Zagreb i Daruvar, od 17. do 23. listopada  
1994.  
U suradnji s Međunarodnim centrom

za usluge u kulturi, Savezom Čeha  
u RH, Češkom besedom Zagreb,  
Kinotekom i Filmotekom 16, a pod  
pokroviteljstvom Veleposlanstva  
Česke republike

**In memoriam  
Franji Pauliku**  
U programu sudjelovali Jagoda  
Martinčević, Krunoslav Cigoj i  
prof. Dalibor Paulik  
Česka beseda, 14. veljače 1995.

**Moravski Hrvati**  
Predstavljanje knjige dr. Dragutina  
Pavlčevića.  
Česka beseda, 28. ožujka 1995.  
U suradnji s Društvom hrvatsko-  
slovačkoga prijateljstva i Češkom  
besedom  
Sudjelovali: dr. Božena Vranješ -  
Šoljan, dr. Květoslava Kučerová i  
prof. dr. Stjepan Krpan.

**Zlatni Prag**  
Dia projekcija ing. Zvonimira  
Nekića.  
Česka beseda, 6. lipnja 1995.

**"Miravi"**  
Predstavljanje knjige pjesama To-  
mislava Filipana, Česka beseda, 13.  
lipnja 1995.  
Sudjelovali: Tomislav Filipan,  
Žanina Carić, Mate Relja, Mladen  
Bjazić

**Koncert za hrvatsko - češko  
prijateljstvo**  
pijanistice Žanine Carić, uz iz-  
ložbu razglednica Praga iz obi-  
teljske zbirke. Muzički salon  
Multimedijalnog centra, 18. lipnja  
1995.

**Dani Slavonske kuhinje**  
Manifestacija promicanja RH,  
Slavonije i njene turističke ponude.  
Prag. Restaurant "Mihael", 14. -  
18. studenoga 1995.  
Pokrovitelj: Veleposlanik RH u RČ  
prof. Z. Stahuljak  
Sudjelovali u programu: Bizovačke  
toplice, KUD Bizovac, Petrijevački  
tamburaši

**Klaimovi**  
Izložba obojene grafike akademske  
slikarice Libuše Kirac, Česka beseda,  
od 3. ožujka 1996.

**Klasični hrvatske naivne umjetnosti**  
Reprezentativna izložba pet slikara -  
Josipa Generalića, Mije Kovačića, Ivana  
Lackovića Croate, Ivana Rabuzina i  
Ivana Večenaja.  
Prag, Novogradska vijećnica, od 24.  
lipnja do 13. srpnja 1996.  
U suradnji s Češko-hrvatskim društvom  
iz Praga, Muzejom naivne umjetnosti iz  
Zagreba, uz potporu Ministarstva kul-  
ture i pod pokroviteljstvom Veleposla-  
nika RH u ČR prof. Zlatka Stahuljaka

**Večer knjige**  
Predstavljanje knjiga  
*Josef Matušek: Česi u Hrvatskoj* (pred-  
stavljač prof. dr. Mira Kolar) i *I. Dorov-  
ský - V. Bartošova: Češko-hrvatski rje-  
čnik* (predstavljač prof. dr. Dubravka Se-  
sar) U glazbenom djelu programa na-  
stupili: Ansamb Cadencia, Larisa Mara-  
kov i Eva Kirchmayer.  
Česka beseda, 13. studenoga 1996.

**Večer knjige**  
Predstavljanje dviju knjiga dr. Dubravke  
Sesar:  
*Putovima slavenskih književnih jezika -  
Pregled standardizacije češkoga i  
drugih slavenskih jezika* (predstavljači  
dr. Neda Pintarić i prof. Vesna Muhvić-  
Dimanovski) i *Iz češke preporodne  
poezije - Mácha, Erben i Havliček*  
*Borovský* (predstavljači dr. Josip Uža-  
rević i prof. Miroslav Čihak)

## Javnost rada

O djelatnostima Društva i nje-  
govim priredbama, redovito su  
obavještavana sredstva javnog  
priopćavanja.  
U proteklom razdoblju *Večer-  
nji list* je posebice dobro pratio  
djelatnost Društva.  
O zbivanjima u Pragu izvjestio  
je i češki tisak.  
Informiranje članstva obavlja  
se putem glasila "Susreti". Do  
sada su izašla 24 broja i jedno  
posebno izdanje posvećeno Vá-  
clavu Havelu u povodu njego-  
vog 60-og rođendana.



SUSRETI 23-24

# Dodatak

br. 1/97

## HRVATSKO - ČEŠKO DRUŠTVO (22.02.1992. - 09.03.1997.)

### Osnovni podaci

Društvo je utemeljeno 22. veljače 1992. g.  
pod nazivom Društvo hrvatsko - češkoga i  
slovačkoga prijateljstva kao nestranačka dru-  
štvena organizacija s djelovanjem na podru-  
čju Republike Hrvatske. Na godišnjoj skup-  
štini 21. veljače 1993. odlučeno je o promje-  
ni naziva u Hrvatsko - češko društvo, koje o-  
tad djeluje kao udruženje građana.  
Osnovni ciljevi su unapređivanje i poticanje  
suradnje između Republike Hrvatske i Re-  
publike Češke na kulturnom, znanstvenom,  
gospodarskom, socijalno - humanitarnom,  
športskom i drugim poljima. Zadaća je Dru-  
štva pridonositi razmjeni civilizacijskih do-  
stignuća hrvatskog i češkog naroda, pose-  
bice pomagati širenju infor macija o Hrva-  
tskoj u RČ i obratno.

Zaključno s 28.02.1997. u Društvo je upisa-  
no 392 članova, od čega u Bjelovaru 6,  
Daruvaru 65, Grubišnom Polju 2, Hrvatskom  
Leskovcu 1, Koprivnici 2, Košicama (CZ) 1,  
Križevcima 1, Novskoj 1, Osijeku 2, Otočcu 1,  
Petrinji 1, Podsusedu 1, Rijeci 2, Samoboru 8,  
Savskom Marofu 1, Sesvetama 3, Sisku 1,  
Splitu 2, Sv. Ivanu Zelina 2, Šibeniku 1,  
Varaždinskim toplicama 1, Velikoj Gorici 7,  
Zaboku 2, Zadru 1, te Zagrebu 278 članova.  
Član - prijatelj Društva je Hrvatsko pjevačko  
društvo "Kolo" iz Šibenika.  
U razdoblju od utemeljenja umrlo je 8 članova  
(u vremenu od prethodne godišnje skupštine  
niti jedan), tako da danas Društvo broji 385  
članova.

### Ostali podaci

Sjedište Društva je u Zagrebu, Dolac 1/II  
c/o Češka beseda, tel/fax 01/273-520.

**Žiro račun 30102-678-83840.**

Predsjedništvo održava redovite sjednice  
svakog drugog utorka u mjesecu od 18,30  
sati. Sastanci članova i sekcija održavaju se  
također utorkom.

**Članarina za 1997.g.:** 50 kn za zaposlene, 25  
kn za učenike, studente, umirovljenike i  
nezaposlene. Pristupnina 10 kn, trošak  
izdavanja iskaznice 10 kn.

### Dužnosnici

**Predsjednik:** dr. Zorislav Bobuš  
**Predsjedništvo:** Vlatka Banek (informiranje  
i izdavačka djelatnost), Andrija Buratović  
(gospodarstvo), Božidar Grubišić (tajnik),  
Manja Hribar (dopredsjednica i kultura),  
Morana Kovač (mladež), Spomenka Mi-  
lošević (zapisničar), Vida Podhorsky, Zdenko  
Prochaska (šport i rekreacija).  
**Blagajnica:** Jarmila Hanuška.  
**Nadzorni odbor:** Miloslava Krolo (pre-  
dsjednica), Mate Relja, Milivoje Žugić.  
**Voditelji sekcija:**  
- za kulturu - Mate Relja i Juraj Mofčan  
- za gospodarstvo - Andrija Buratović  
- za društvena pitanja i tješkove - mr. Miroslav  
Jilek  
**Ogranak u Daruvaru** (djeluje od 1994.g.):  
Zdenko Satrapa (predsjednik), Mira Bakarić,  
Vladimir Bertić, Mladen Čop i Stjepan Galjan  
(Predsjedništvo).



# PRIJEDLOG PROGRAMA

Sukladno ciljevima i Programskoj orijentaciji Društva, u 1997. godini nastavit će se djelovati na svim započetim i nedovršenim zadaćama iz 1996. godine, a nove će se ostvarivati na temelju dosadašnjih iskustava.

Nastavit će se naponi za bolji rad sekcija kao organizacijskih oblika djelovanja članstva unutar Društva, za oživljavanje ogranka u Daruvaru i pokretanje ogranaka u drugim mjestima u Republici Hrvatskoj, i to prema inicijativama iz pojedinih gradova i mjesta.

Posebnu pozornost valja pokloniti radu *sekcije za mladež* (tribine, predavanja, slušaonice glazbe, projekcije filmova, razmjena studenata i posjeti ČR), te *gospodarske sekcije* (posebna izdanja, propisi u Češkoj, suradnja s poduzećima i poduzetnicima koji surađuju s Češkom, odnosno Hrvatskom, animiranje donatora, sponzora itd.).

U suradnji s *Češko-hrvatskim društvom u Pragu* definirati zajedničke programske zadaće i usklađeno djelovati na osnovi reciprociteta. Predviđaju se sljedeći kratkoročni i dugoročni zadaci:

- baza podataka o hrvatsko-češkim, odnosno češko - hrvatskim vezama
- razvijanje istraživačkog rada tipa rasvjetljavanja života i djela Andrije Ivana Bortulina koji je živio i djelovao u Pragu
- položaj hrvatske manjine u ČR i češke manjine u RH

- u suradnji s ČHD - uzajamni posjeti članstva
- recipročna razmjena susreta gospodarstvenika Češke republike i Republike Hrvatske u cilju promoviranja gospodarskih mogućnosti objiju zemalja.

I nadalje će se djelovati na održavanju i produbljavanju veza sa:

- Savezom Čeha u Republici Hrvatskoj
- Češkom besedom u Zagrebu
- drugim društvima prijateljstva registriranim na tlu Republike Hrvatske
- katedrama Filozofskog fakulteta u Zagrebu za bohemistiku, povijest i sociologiju, te katedrom za informacijske znanosti, posebice u uvodnju seminarskih radnji na zadane teme iz češke literature i povijesti, hrvatsko-čeških odnosa, te ostvarivanju kompjutorske (internet) veze sa zainteresiranima u Češkoj republici.

Istodobno će se uspostavljati i novi kontakti sa zainteresiranim institucijama i pojedincima u zemlji i inozemstvu, pri čemu će se posebna pozornost usmjeriti na uspostavljanje kontakata i suradnje s hrvatskom manjinom i češkim reemigrantima u Republici Češkoj, npr. s Društvom *Ilova* u Brnu.

Nastavit će se intenzivni kontakti i suradnja s nadležnim tijelima u ministarstvima vanjskih poslova i kulture Hrvatske, s veleposlanstvom Češke republike u Zagrebu, te Odjelom za manjinske i nevla-

# RADA U 1997. GODINI

dine odnose MVP Češke republike.

Prvenstvena je zadaća više priredbi i susreta s članstvom, te njihovo privlačenje u rad društva. Predviđa se ostvariti više manifestacija, primjerice:

- Tribina ili druge priredbe o liku i djelu T. G. Masaryka
- Prikaz djelovanja čeških znanstvenika (Zahradník, Heyrovský)
- Predstavljanje literature pripadnika češke manjine u Hrvatskoj, te stvaralaštva znanstvenika koji se bave češkom literaturom odnosno hrvatsko-češkim vezama
- Tribina o gospodarskim pitanjima
- Tribina o sociološkim i politološkim aspektima suvremenosti Hrvatske i Češke
- Tribine i razgovori s osvjedočenim prijateljima Češke odnosno Hrvatske, promicateljima kulturnih veza (npr.: prof. Vlado Seljan, nositelj priznanja B. Smetane; prof. Zlatko Stahuljak, književnici Mladen Bjažić, Pajo Kanižaj i drugi)
- poticanje razmjene glazbenih umjetnika Hrvatske i Češke, te djelatnika u drugim oblicima kulture
- zabavne večeri za članstvo, posebice mladež
- Inicirati osnivanje zaklade za stipendiranje studenata u Hrvatskoj i Češkoj.

Uz iznalaženje zainteresiranih sponzora Društva, izdati najmanje četiri broja glasila "Susreti" s povremenim kulturnim, gospodarskim i sportskim podlistkom. Animirati članstvo za suradnju u glasilu, te pronaći suradnike u Češkoj.

Posebnu pozornost pokloniti poticanju medijskih prezentacija Hrvatske i Češke, pružiti mogućnost članstvu da prati češki tisak.

Potrebno je pronaći sponzore za dvojezičnu publikaciju koja je u pripremi i koja će tematski obraditi područja kulture i gospodarstva uz angažiranje autora iz Češke i Hrvatske. Za članstvo i ostale zainteresirane izdati Mali godišnjak - džepni rokovnik s korisnim adresama i informacijama o objema zemljama.

Intenzivirati promidžbu Društva i njegova rada u medijima javnog priopćavanja u Hrvatskoj i Češkoj, posebice u svezi s rezultatima njegova petogodišnjeg djelovanja.

U ovisnosti o objektivnim mogućnostima učiniti i više od predviđenog, na inicijativu i uz zalaganje članstva.

*U Zagrebu, veljače 1997.*

*Predsjedništvo  
Hrvatsko češkoga društva*